

A közművelődési
intézmények
települési és járási
feladatellátásának
gyakorlati
tapasztalatai és a
feladatellátás
változásának
tendenciái az
elmúlt években

**Népművelők XXXIV.
Vándorgyűlése 2017. május 16.**

Téma:

- Az MNE elnöksége így látja
- Közművelődés helyzete
  - a kis településeken,
  - a kisvárosokban, járási székhelyeken, megyei jogú városokban,
  - a fővárosban
- A szakemberek és szakmai tudás
- A CXL. tv. módosításáról

Az MNE mint szakmai szervezet vezetőisége

- Közös áttekintés a közművelődés mai állapotáról és változásairól
- Értékelés, és értékítélet, amely vitára adhat okot
- Szükségesnek érezzük egy szakmai alapú áttekintés készítését, amely prekonceptióktól mentes kutatásokon alapul

A közművelődés helyzete kistelepüléseken

- 3000 településről beszélünk, melynek többsége 2000 fő alatti – óriási különbségekkel
- A helyi közművelődés állapota leginkább a helyi vezetőkön múlik
- Az 1000 fő alatti települések esetében a finanszírozás javult az elmúlt években
- A leggyakoribb a közösségi színtér, ami egyben könyvtár is (a KSZR-ben kapja az ellátást)
- Kicsi a területi együttműködés szerepe - közkinccs maradványai
- A programok és szolgáltatások nagyon település specifikusak

Tárgyi, személyi feltételek

- Viszonylag kevés a főállású foglalkoztatott, inkább megbízás, illetve önkéntes munka
- Az infrastruktúra fejlesztés több ütemben megtörtént (revitalizáció, közkincsprogram, EU-s források)
- Fenntartási gondok, eszközpark amortizációja
- A pályázati aktivitás személyfüggő
- A hátrányos helyzetű település-csoportok továbbra is súlyos helyzetben

Legfontosabb innováció az IKSZ

- 3000 jogosult település, 1003 pályázat, 635 támogatott fejlesztés
- Alapvetően továbbra is művelődési házak, a szociális, képzési, vállalkozásfejlesztési funkció nem túl erős
- Fontos azonban a szemléletváltás és a kötelező foglalkoztatás

A városi, járási székhelyi feladatellátás

- A foglalkoztatott szakembereket, a felhasznált erőforrásokat, a működő „intézmények” számát tekintve a közművelődési feladatellátás gerince
- Többnyire többfunkciós, nem önálló gazdálkodású intézmények, viszonylag kevés kft.
- A kultúrpolitika az elmúlt években nem kezelte kiemelt területként a kis- és középvárosi feladatellátást.
- Programjaik a szakma szinte minden területére kiterjednek, a helyi igények szerint, a közösségek kulcsszerepe

Erőforrások a kis- és középvárosokban

- Jól képezett, de elöregedő szakembergárda
- Sok járási székhely, főleg hátrányos helyzetű térségekben az átlagnál rosszabb erőforrásokkal működnek
- Az épület-állomány vegyes képet mutat (nem volt az elmúlt 15 évben egységes fejlesztési forrás)
- Az önkormányzatok a normatíva 2-3-szorosát teszik be a finanszírozásba
- Nagy a pályázati aktivitás, óriási területi különbségek
- Jelentős a saját bevétel aránya

Innovációk

- Az EU-s pályázatok (TÁMOP, EFOP)
- Források a belső innovációra, projekt szemléletű gondolkodás, az LLL szemlélet
- A minőségfejlesztés megjelenése, minősített intézmények
- A PCM szemlélet, a munka dokumentáltsága
- A munka nyomon követhetősége

A járási „feladatellátásról”

- Természetes kapcsolat a város és a térségek települései között
- A Közkincs Program eredményei
- A többé-kevésbé fennmaradt együttműködési háló nem finanszírozott, de végzett tevékenység
- Komoly felhalmozódott kapcsolati és ismereti tőke
- A települések számára fontos szolgáltatásokhoz nincs meg a kellő ismeret és tapasztalat
- Szerintünk az elfogadásra váró törvénymódosítás megoldása veszélyeket rejt

A közművelődés „zászlóshajói”

- A legnagyobb infrastrukturális beruházások a szakmában
- Többségük gazdasági társaságként működik
- Programjuk a legszélesebb skálán mozog, mind tevékenységtípust, mind pedig csoportokat tekintve
- A területi feladatellátást illetően az agórák és a Művelődési Intézet között jelentős átfedések tapasztalhatók, amelyek további egyeztetést igényelnek.

Kiváló működési feltételek

- ◉ Európai szintű infrastruktúra
- ◉ Jó szakember ellátottság
- ◉ A saját bevétel magas aránya
- ◉ A fenntartó városok nagy arányú hozzájárulása
- ◉ A nagy igénybevétel következtében erős az elhasználódás – az amortizáció pótlásának megoldatlansága

A nagyvárosi és területi ellátás összehangolása

- Az innováció maga az AGORA program
- Komplex kulturális fejlesztés új szemléletben:
  - szociális és a hátrányos helyzet kezelésének feladatai – közösségi funkciók
  - innováció és kulturális vállalkozásfejlesztési funkciók
  - minőségi szórakoztatás
- Ezt területileg változó arányban végzik az intézmények

A főváros

- Sajátos helyzet, a piaci alapon működő kulturális szolgáltatások óriási választéka
- A közművelődés a kerületi önkormányzatok fenntartásában működik
- Az önkormányzatok a helyi kultúrát egyre fontosabbnak tartják és ennek működtetői a kerületi intézmények
- Az elmúlt 10 év nagy átalakulásai, amelyek sok esetben negatív mozgást jelentettek, főleg az erőforrások tekintetében (intézmény-összevonások, gazdasági társaságokká való átszervezés, sokszor nem szakmabeli a kft ügyvezető)
- A mindenki által hozzáférhető közösségi kulturális szolgáltatások helyei

Erőforrások

- Egy-egy kerületi „intézmény” sok telephellyel
- Az utóbbi években jelentős felújítások
- A finanszírozás az országos átlagnál nagyobb arányban épülhet a normatívára
- Jelentős önkormányzati kiegészítés
- A szakember ellátás problémái – bérrolló
- Itt is gond az eszközök amortizációjának pótlása

Az állandó megújulás szüksége

- Az óriási kínálatban állandó innovációra van szükség
- Sokszor az „utolsó esélyek” házai a különböző szempontból hátrányos helyzetű, de közösségre és művelődésre vágyó embereknek számára
- Legfontosabb szakmai cél a kulturális esélyegyenlőtlenség csökkentése

Országos háttér szolgáltatás

- MMI – NMI – NMINKF
- Függetlenül attól, hogy ki mennyire volt megelégedve a szolgáltatásokkal, a szakma számára súlyos preztizsvesztés a „kft-sítés”
- A szakmai háttérszolgáltatás tekintetében értelmezési különbségek a szakma és NMI vezetése között - hangsúlyeltolódások
- Ügyek mentén hatékony együttműködés az intézettel

Működési feltételek

- Folyamatosan javuló technikai működési feltételek
- Növekvő rendezvényszámok az átalakulásig
- Újraindított hatósági feladatok (szakfelügyelet, minőség ügy)
- Továbbképzések, kutatások
- A közfoglalkoztatás szervezése
- Az új működési körülmények adta lehetőségek mentén kialakuló szolgáltatás rendszert kíváncsian várjuk

A jövő irányadó gondolatai az NMI szakemberei szerint

- Szakmai hálózat fejlesztése nélkül nincs tervezhető jövőnk!
- Tudás- és tapasztalat megosztáson alapuló együttműködés közös érdeke a fenntartóknak és szakembereknek egyaránt.
- A fenntartható fejlődés alapja az erős helyi közösség és közművelődés.

Szakemberek és szaktudás

- A bérkiegészítés ellenére is a bérhelyzet katasztrofális - bérrolló
- A felsőoktatási képzés leállása miatt kevés fiatal szakember
- Egyes vidéki területeken, kis településeken még rosszabb a helyzet
- Továbbra sincs széles körű tudományos és felsőoktatói bázisa a szakmának

Képzés továbbképzés

- Középfokú képzések OKJ
- BA képzés – Közösségszervezés (kulturális közösségszervezés, ifjúsági közösségszervezés és humánfejlesztés szakirányokkal) – 3 év
- Közösségi művelődés tanára BA és MA
- MA – Andragógia, Emberi erőforrás tanácsadó, kulturális mediátor
- Pedagógia doktori lehetőség 2+2 év
- Számos szakirányú továbbképzés
- Akkreditált szakmai továbbképzések – EMMI Kulturális Államtitkárság

A közfoglalkoztatásról

- Sok helyen gyors segítség
- A munkatársaknak ideiglenes lehetőség, de gyakorlatként is használható
- Nagyon kevés bér
- Az önkormányzatok sokszor szakmai munkakörök helyett alkalmazták
- Hosszútávon amortizálják a szakma megítélését

Az MNE a CXL. tv. módosításáról

- Az előkészítés társadalmasításával kapcsolatos kifogás – csak norma szöveg véleményezhető
- A leadott javaslatok jelentéktelen részét fogadták el
- A parlament elé került szöveg ennek ellenére komoly szakmai módosításokon, kiegészítéseken ment át
- Nagyon komoly kifogás lehet a kft-sítés további lehetősége, már-már ösztönzése
- Az egyházak szerepének aránytalan erősítése
- Kulcsfogalomként használja a tv. a „kulturális alapellátás”-t, ennek pontos tartalma nem definiált

Összefoglalásul

- A közművelődési intézményrendszer az ország legnagyobb kulturális és közösségi szolgáltató hálózata
- Működtetését az állam normatív úton támogatja (a finanszírozás kis mértékben nő)
- Az önkormányzatok nagy áldozatokat hoznak a rendszer működtetéséért
- Komoly gondok vannak a szakember ellátottsággal, ez hosszú távon nagy veszély
- A szakma innovációs készsége az utóbbi években jelentősen javult
- Az infrastruktúra állapota jó, néhol kiváló, de többnyire elfogadható
- Kérdés a CXL. tv., módosításainak hatása és a tv.-t kiegészítő rendeletek tartalma

Köszönöm a figyelmet!

Magyar Népművelők Egyesülete